

Kommunförbundets EU-intressebevakning 2018 – mål och prioriteringar

EU:s mångåriga finansieringsram

EU-kommissionen lade fram ett förslag till EU:s följande mångåriga finansieringsram i maj 2018. Förhandlingarna om finansieringsramen har varit exceptionellt svåra, eftersom man samtidigt måste möta de aktuella utmaningarna och beakta Storbritanniens utträde ur unionen. Utöver Brexit-förhandlingarna utgör flyttrörelsen, den inre och yttre säkerheten samt försvaret de största utmaningarna för Europa.

Viktiga mål för budgetramperioden är en enklare förvaltning, lättare lagstiftning samt ökad flexibilitet. Dessa är viktiga också ur lokal och regional synvinkel. En förutsättning för Finlands konkurrenskraft är att livskraften i alla regioner förbättras utgående från regionernas egna styrkor och strategier för smart specialisering. För Finlands del tryggar en tillräcklig tilldelning av medel inom sammanhållningspolitiken en kontinuitet i regionutvecklingen i hela landet. Med tanke på den finländska matproduktionen och försörjningsberedskapen är det viktigt att finansiering genom det finansiella instrumentet för EU:s gemensamma jordbrukspolitik, utöver direkta stöd, också kan användas för utveckling av landsbygdens övriga företagsverksamhet i hela landet.

Sammanhållningspolitikens framtid efter 2020

Kommissionen har inlett förberedelserna för följande programperiod som tar vid 2021. Klimatförändringen, flyktingströmmarna, den globala ekonomin, den åldrande befolkningen och ojämlikheten ger upphov till utmaningar som man måste försöka lösa tillsammans. Det kan vara delvis möjligt att lappa hålet som Brexit medför i EU:s kommande mångåriga finansieringsram, men anslagen för sammanhållningspolitiken förutspås ändå krympa i sin helhet. Lokal- och regionalplanet har en central roll i genomförandet av den regionala sammanhållningspolitiken även i framtiden. Centrala geografiska teman för de finländska kommunerna och landskapen är särställningen för de glest bebodda områdena i norr, möjligheterna i den arktiska regionen, samarbetet i Östersjöområdet samt samarbetet vid EU:s yttre gränser gentemot Ryssland.

Sammanhållningspolitiken bör bidra till att stärka landets konkurrenskraft, kompetens, omfattande innovationsförmåga och smart specialisering. Målet bör vara att förenkla programstrukturerna. Framför allt i medlemsländer med låg finansieringsvolym i förhållande till den regionala ekonomin bör den administrativa bördan lättas upp. Samordningen av reglerna som gäller de europeiska struktur- och investeringsfonderna sinsemellan och med landsbygdsfonden bör fortsätta.

Utvecklingsbehoven i TEN-T -nätverket

TEN-T-nätverket är ett trafiknät med två nivåer. Det består av ett stomnät och ett övergripande anslutningsnät. Det är meningen att stomnätet ska stå klart före utgången av år 2030. I Europa finns det sammanlagt nio stomnätskorridorer, varav två - Scandinavian-Mediterranean och North Sea-Baltic - sträcker sig till södra Finland. Ett nationellt mål är att införliva stambanan till Torneå och riksväg 4 med North Sea-Baltic-transportsystemets stomnätskorridor som också skulle omfattas av finansieringen från Fonden för ett sammanlänkat Europa. Det är viktigt att trygga finansieringen ur fonden för ett sammanlänkat Europa också under följande EU-programperiod, eftersom det stöder målet att sammanlänka hela Europa inklusive de nordliga regionerna med EU-marknaden.

EU:s urbana agenda

Målet för EU:s urbana agenda är att främja stadspolitik på EU-nivå och göra det möjligt för städer att delta i utformningen av EU-politiken. Genom den urbana agendan eftersträvas förståelse för flernivåstyre och bättre reglering, samt ur städernas synvinkel bättre fungerande finansiering och bättre kunskaper. Den urbana agendan genomförs i partnerskapsnätverk enligt olika teman. Kommunförbundet anser att i samband med analysen av god praxis i stadspolitik på nationell och EU-nivå, ska det samtidigt säkerställas att huvudansvaret för stadspolitik kvarstår hos medlemsländerna. EU kompletterar medlemsländernas åtgärder.

EU-politik för Arktis

Kommissionen har lagt fram tre prioriterade områden för EU:s politik för Arktis: klimatförändringen och skyddet av den arktiska miljön, hållbar utveckling i Arktis och i omgivningen samt internationellt samarbete i frågor som gäller den arktiska regionen. En hållbar användning av

naturresurserna, fungerande trafik- och dataförbindelser, främjande och produktifiering av innovationer samt digitalisering är centrala mål för de finländska kommunerna och landskapen. Investeringar i de arktiska städernas infrastruktur och energieffektiva projekt å ena sidan och lösningar som behövs i fråga om tjänster för befolkningen å andra sidan, särskilt i glest befolkade områden, skapar ny företagsverksamhet. Det är också viktigt att på nationell och regional nivå ta till vara ursprungsbefolkningens kunskaper om den arktiska regionen och delta i deras beslutsfattande.

Energiunionen och klimatpolitiken

Kommissionen fortsätter att verkställa sin energistrategi under 2018. Kommissionens initiativ gäller översynen av direktivet om förnybar energi och hållbarhetskriterierna för bioenergi, översynen av direktivet om energieffektivitet och direktivet om byggnadernas energieffektivitet, ett paket som gäller elmarknadsmodellen och energiunionens förvaltningsmodell. Flera kommuner arbetar målmedvetet för att motverka klimatförändringen och vidtar klimatanpassningsåtgärder. Kommunernas energibolag är centrala energiproducenter. Kommunerna är också betydande energikonsumenter. Energilösningarna är en del av kommunernas långsiktiga samhälls- och trafikplanering. Energifrågorna är också sammanlänkade med den offentliga upphandlingen. Kommunförbundet fokuserar i första hand på de nya översynerna av direktiven för energieffektivitet och behandlingen i anknytning till förnybar energi. Kommissionen ska offentliggöra två initiativ 2018 som ska genomföras fram till 2025. Initiativen gäller en hållbar framtid i Europa och EU:s energi- och klimatpolitik. Kommunförbundet följer initiativens konsekvenser för kommunerna och landskapen.

Cirkulär ekonomi

Syftet med EU:s program för cirkulär ekonomi är att åtgärda problem som rör ekonomin och miljön genom en så effektiv resursanvändning som möjligt längs hela värdekedjan inklusive hållbar konsumtion, produktion och avfallshantering. Ytterligare ett syfte är att med hjälp av innovationer möjliggöra utvecklingen av nya marknader och företagsmodeller. Kommunförbundet understöder i princip implementeringen av åtgärderna för att främja cirkulär ekonomi och övergången från linjär ekonomi. Kommunernas åtgärder, till exempel klimatstrategierna och grön offentlig upphandling bör stödjas på frivillig basis.

Syftet med den offentliga avfallshanteringen är att säkerställa en kostnadseffektiv avfallshantering på lika villkor och att förebygga såväl de risker och olägenheter för hälsan och miljön som beror på avfallet och avfallshanteringen. Därför bör en ökad återanvändning basera sig på marknadens engagemang och stöda en genuin ekonomisk modell. Åtgärderna bör inte leda till ett återvinningssystem av dålig kvalitet som är dyrt för invånarna. Också för plastens del bör man alltid bedöma den energimängd och klimat- och hälsoeffekter som återvinningen och återanvändningen innebär.

Kommissionen planerar att ge ett förslag till lagstiftning om minimikraven för återanvänt vatten, om det används till exempel för bevattning eller grundvattenbildning. Kommunförbundet understöder en reglering av minimikraven vid till exempel återanvändning av avloppsvatten. Medlemsländerna bör dock inte förpliktas till återanvändning av vatten. Revideringen av dricksvattendirektivet gäller framför allt byggprodukter som varit i kontakt med vatten, förnyelse av rapporteringen, prissättningen av vatten och socialt utslagnas rätt till vatten. Kommunförbundets mål är att säkerställa verksamhetsförutsättningarna för den kommunala vattenförsörjningen och att också i fortsättningen trygga ett hälsosamt och säkert hushållsvatten.

Den digitala inre marknaden

Avsikten med den digitala inre marknaden är att förena de nationella marknadsområdena till en enhetlig inre marknad. Bland annat följande områden berör kommunerna: öppna data, certifierade molntjänster, e-hälsotjänster, e-upphandlingspraxis, trafikplanering, smarta mått inom energisektorn, upphovsrättslagstiftning, dataskydd och e-arkivering. Strategin är ändå i hög grad företags- och konsumentcentrerad. Den offentliga förvaltningens roll i tillhandahållandet och produktionen av tjänster behandlas främst som en fristående e-förvaltningsdel. Kommunförbundet understöder tanken om att utnyttja den digitala inre marknaden i större omfattning än för närvarande. Kommunerna bör tydligt tas i beaktande då strategin realiserar. Kommunerna producerar centralt just de tjänster där kommissionen anser att de digitala lösningarna kommer att ha en viktig plats: sociala tjänster, hälsosektorn, bildningssektorn och kulturen.

Den europeiska pelaren för sociala rättigheter

Pelaren för sociala rättigheter syftar till en djupare och rättvisare ekonomisk och monetär union. I pelaren för sociala rättigheter fastställs 20 principer som främjar medborgarnas lika möjligheter och tillgång till arbetsmarknaden, rättvisa arbetsförhållanden och socialt skydd samt delaktighet. Kommunförbundets mål är att EU:s ekonomiska konkurrenskraft, medborgarnas välfärd och den sociala rättvisan ska utvecklas på lika villkor. I bästa fall möjliggör pelaren ett utbyte av information och god praxis inte bara mellan medlemsländerna utan också mellan den regionala och lokala förvaltningen. Den sociala pelaren ska inte vara juridiskt bin-

dande och den får inte heller begränsa medlemsstaternas rätt att fastställa de bärande principerna i sina egna system för social trygghet. Flera av de mål som ställts för pelaren kan bara uppnås via de områden som faller inom ramen för den nationella behörigheten. Man bör försäkra sig om att gränserna för unionens behörighet inte överskrids genom olika styrmekanismer.

Utbildningspolitik och yrkesutbildning

Europas utbildningspolitiska framtid styrs genom en gemensam ambitiös plan över hur kultur och utbildning bidrar till ett enat Europa genom studerandeutbyte och rörlighet på arbetsmarknaden. Kommunförbundet betonar att utbildningen måste ha kommunal förankring i Finland också i framtiden. De nationella utbildningssystemens särdrag bör beaktas i EU:s riktlinjer och beslut. Det finns till exempel inte skäl att sträva efter en harmonisering av examina på europeisk nivå. I EU-programmen bör fokus ligga på livslångt lärande så att arbetslivskompetensen kan upprätthållas och förnyas trots den åldrande befolkningen.

Yrkesutbildningen kommer att lyftas fram i den politiska diskussionen både på EU-nivå och i medlemsländerna. Genom yrkesutbildningen kan länderna svara på flera av de utmaningar de står inför. Den kan ändå inte lösa till exempel de strukturella problemen i ekonomin, eller skapa en betydande mängd arbetsplatser. Kommunförbundet anser det viktigt att EU identifierar och erkänner det kommunförankrade yrkesutbildningssystemet i Finland. Läroavtalsutbildning har starkt förts fram i EU och medlemsländerna som en väg i yrkesutbildningen. Kommunförbundet anser att ett nytt sätt att kombinera lärande i olika inlärningsmiljöer är viktigt så att de studerande får bästa möjliga allmänbildande kunskaper och yrkesfärdigheter.

EU:s migrationsagenda

EU:s migrationsagenda syftar till att förbättra kontrollen över migrationen i Europa. Kommissionens mål är att upprätta en asylpolitik som är effektiv, rättvis och respekterar mänskovärdet. EU vill utveckla invandringen också på ett sätt som svarar på utmaningarna i fråga om befolkningsutvecklingen och arbetskraftsbehovet. Avsikten är att skapa lagliga vägar att komma in i unionens område. Kommunerna har en viktig roll i integrationen av invandrare. De har dessutom en viktig uppgift när det gäller att stödja invandrarnas delaktighet och jämlikhet. Det är nödvändigt att kommunerna kan utnyttja EU-finansiering i sina integrationsåtgärder. Kommunförbundet ställer sig positivt till EU:s åtgärder som främjar arbetskraftsinvandring. Integrationen och tillståndsförfarandena i anslutning till rekryteringen av tredjelandsmedborgare bör också i fortsättningen höra till de enskilda ländernas befogenheter.

Främjande av jämställdheten mellan kvinnor och män och jämlikheten i EU

EU:s prioriteringar i arbetet för jämlikhet är bland annat att öka kvinnors arbetskraftsdeltagande, minska löne-, inkomst- och pensionsklyftorna mellan könen och bekämpa kvinnors fattigdom, främja jämställdhet i beslutsfattandet och bekämpa könsbaserat våld. Aktuellt år 2018 är kommissionens nya handlingsprogram för att åtgärda löneklyftan. Jämställdhet i arbetslivet och möjligheterna att förena arbete och familj är centrala mål i pelaren för sociala rättigheter. Kommunförbundet stöder EU:s mål att främja jämställdheten mellan könen bland

annat genom en jämnare fördelning av försörjningsplikten och minskad fattigdom bland kvinnor. Jämställdhetsfrågorna bör lösas nationellt och någon ny EU-lagstiftning bör inte initieras i frågan.

Kommissionens förslag till ett övergripande direktiv mot diskriminering och ett direktiv om tillgänglighet är under behandling. Direktivet om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer trädde i kraft 2016. Kommissionen har förbundet sig till att arbeta för likabehandling av sexuella minoriteter och könsminoriteter. En viktig prioritering är också förbättrad tillgång till internet för personer med funktionsnedsättning och äldre. Kommunförbundet anser det vara bra att unionen arbetar för att främja likabehandling av EU-medborgarna. Målen bör i huvudsak genomföras på det nationella planet. Finlands diskrimineringslag är redan mycket täckande och gäller hela kommunkoncernen.

Den ekonomiska och monetära unionen

Kommissionens mål är att öka enhetligheten, effektiviteten och det demokratiska ansvarsutöandet i den europeiska ekonomiska och monetära unionen fram till 2025. Kommissionen föreslår bland annat att det inrättas en europeisk valutafond, en tjänst som en europeisk ekonomi- och finansminister, nya finansiella instrument och ändringar i lagstiftningen som gäller EU:s styrning av den offentliga ekonomin. Kommissionen har de senaste åren utarbetat flera liknande utvecklingsriktlinjer för den ekonomiska och monetära unionen. Medlemsländerna har däremot i huvudsak förhållit sig med reservation till kommissionens idéer. Enligt Kommunförbundet är de allmänna målen i den ekonomiska och monetära unionen värda att understödjas. Eftersom helhetsbilden är otydlig, bör den ekonomiska och monetära unionen utvecklas i små, klara och realistiska etapper. Några bindande beslut bör inte fattas ännu i det här skedet om inrättandet av en europeisk valutafond eller en ny ekonomi- och finansministerpost.

Kommunförbundet stöder i huvudsak kapitalmarknadsunionen och dess syfte. Med tanke på en effektiv och konkurrenskraftig finansiell försörjning för de kommunala aktörerna är det viktigt att finansmarknaden blir mer mångsidig och fungerande. Kommunförbundet förhåller sig mycket skeptiskt till element med solidariskt ansvar, så som till exempel masskuldebrevslån, s.k. eurobonds. En väl genomförd och övervakad bankunion stöder en fungerande, stabil finansieringsmarknad och främjar konkurrensen, vilka är ytterst viktiga element i finansieringen av kommunernas investeringar.

Närmare upplysningar:

Erja Horttanainen, chef för EU-ärenden, Finlands Kommunförbund, tfn 050 5252 145, erja.horttanainen@kommunforbundet.fi